

nită nici de patriarhul în a cărui circumscripțiune se cuprinde biserica ortodoxă a Serbiei, nici de cătră episcopii sufragani [locali] ci s'a hirotonit de cătră Metropolitul din Carlovițu *) cu doi episcopi ai sei. Violarea canónelor bisericești s'a comisă dară și din partea celui hirotonit și din partea acelora, cari au sevărșit actul hirotoniei.

Se înțelege că asemenea violare a legilor bisericești nu pôte remâne fără urmări păgubitoare pentru pacea și bună starea internă a bisericești, mai ales, când ea e atacată, ca în Serbia, de însuși custodele legilor, de guvernul țerei. Și este trist, că asemenea ordine de lucruri, și violare a canónelor bisericești se petrecă chiar într'o țără ortodoxă, sub un guvern ortodox!

Reflexiuni

la „Calificațiunea protopresbiterilor.“

[Continuare și fine.]

II.

Din articolul „Calificațiunea protopresbiterilor“ se vede că acela nu e adresat numai Sinodului eparchial din Arad, ci și altora. Voi face dar reflexiunile pe rîndul la tôte.

Îndată după Sinod urmază: Consistoriul eparchial, emanațiune liberă a celui dintăi, și în sensul legii noastre organice „organul administrativ și judecătoresc permanent, . . . în diecesa întregă.“

Criticul regulamentului pentru calificațiunea protopresbiterilor, spre a demonstra confusiunea și neregularitatea produse de regulament, mai spune că deschidându-se concursul pentru protopresbiteratul Șiriei s'a poftit delat recurenți calificațiune de 8 clase și maturitate, iar acesta a fost corect, — deși scim că regulamentul admite și pre cei cu 8 clase numai.

Dacă Dl. C. aprôbă această procedură și o numesce corectă, îi reflectă: nu pentru aceea e corectă că s'a făcut prin ea abatere delat literele regulamentului, ci tocmai pentru că se întemează pe regulament, adecă pentru că maturitatea ca o calificațiune mai mică este implicată într'alta mai mare din același regulament, anume în cea a sciințelor juridice.

Comitetul dară avîndu drept — conform regulamentului — să pretindă delat fiitorul protopresbiter: sciințe juridice, a avut drept să pretindă și numai maturitate (adecă mai puțin), în sensul maximei: „Cui licet plus, licet etiam minus!“

*) Canonicitatea patriarhiei din Carlovești nu e recunoscută în biserica ortodoxă.

Pe teneiul concursului publicat înșă, Comitetul delat Șiria așchis delat candidare pre cei fără maturitate. Acestia apoi aș protestat delat Consistoriul, și astfel trêba iarăși s'a încurcat, confusiunea s'a născut de nou, totu din pricina regulamentului Sinodului, — dice criticul.

Răspunsul la acesta este foarte ușor; pentru că greșela făcută de Comitet s'a corespuns prin înțelepciunea forului competent, a Consistoriului, carele a remis actele la sinodalul protopresbiteral spre a satisface regulamentului, punîndu în candidare și pre recurenții neadmiși mai nainte. Sinodul i-a admis. Trêba iarăși a fostu la loc.

Și fiindu astfel, când afirmă Dl. C. cumcă: „V. Consistoriul întrunit în ședință plenară, aflîndu bagsemă prea delicată cestiunea, a cercat un expedient a se mîntui de ea și a o arunca în cărca altuia“ și că: „Atăta a sucit'o până a prinsu silă de Sinodul protopresbiteral că el este competent a explica un concludu sinodal, — dicu când afirmă acestea: a enunțat iarăși o judecată fără socotelă, a legat însuși silă de ven. Consistoriul. A lega înșă silă de altul, sau a-i atribui fapte ce nu-i compet, așa dice tôte lumea că: nu-i frumos! Și deosebitu în casul de față nu e frumos, pentru că: Consistoriul, — în locu ca însuși să fi primitu în candidare pre cei eschiși, și în locu să fi decisu numai principiul și apoi să fi datu ordinu nou comisariului pentru a deschide altu concursu, — a făcutu un procesu mai scurtu, relegîndu dreptul la Sinodul protopresbiteral din Șiria.

În astă formă s'a evitat orice trăgănări viitoare la alegerea protopresbiterului, ce era reclamată imperios de alegătorii din tractu, dar mai ales de cătră mulțimea parochienilor rēmași numai cu un păstoriu sufletescu.

* * *

Am arătat până aci cumcă auctorul legii adecă Sinodul eparchial; custodele legii adecă Consistoriul, și proprietarii dreptului isvorit delat lege adecă poporul credinciosu aș purcesu corect, fiecare în a sa competință, făcîndu-se numai unica greșelă în Comitet. Urmază acum să căutăm mai de aprôpe și rana ce-i face criticului C. cele mai mari dureri. Acesta este: calificațiunea juridică pretinsă delat protopresbiteru.

„A pretinde delat candidatul de protopresbiteru pe lângă studiile teologice și studiul juridice, cari n'aș de a face nimic cu teologia, și prin acesta a eschide pre proprii teologi calificați și dedicați numai carierei preotești, ar fi o nedreptate strigătoare la ceru, ar fi decretarea calificațiunii teologice de insuficientă pentru trêpta protopresbiterală și privilegierea tuturor elose-

loru neclesiastice la acestu însemnatu postu eclesiasticu" — dice criticul C.

Recunoscū pe deplin' conclusiunea ce o face pentru casulū când s'ar eschide proprii teologi, privilegiāndu-se clasele nebisericesci [adecā juriști, căci aici bate vorba]. Dar nu amintesce nici unū casū de eschidere, nici unū casū de privilegiare. Nu, pentrucă nici odată nu s'a întemplatū acēsta, ci s'a purcescū corectū preferindu-se juriști numai când ei erau *primi inter pares*, precum poftesce și Dlū C. să fie pe viitoriu. Noroculū e că ómenii noștri și organele competente o practicā acēsta de multū nainte de ce a fi primitū svatulū ce ilū dā astādi criticulū regulamentulū.

Referitoriū la calificāțiunea juridicā se mai aflā în critica Dlūi C. și asemēnāri eronate, anume când dice că a pretinde dela protopresbiterū atare calificāțiune ar fi egalū cu a pretinde dela unū medicū cercualū și diploma de avocatū. Pretensiile din urmă, e adevērū nu se facū. Dar protopresbiterulū e altfelū de membru alū societāții bisericesci și civile. Elū este unū dignitariū bisericescū, unū prepositū și unū svātnitoriū intru tóte alū preoțimeī din tractū; este unū judecātoriu (de multeori la tóte trele forurile din metropolie) și administratorū; elū cercetēzā, supravighēzā și conduce tóte afacerile bisericesci școlare și fundatiōnale ale unū tractū; face parte din Sinódele parohiale, protopresbiterale și eparchiale, devine legislatorū în Congresulū naționalū bisericescū; și pe lângā acestea protopresbiterulū are contactū cu organele oficielorū civile; în fine apoi, e unū cetățēnū de frunte, are rolū în comunā și în municipiū etc. etc.

Și fiindcă precum recunósce și mărturiscesc însuși Dlū criticū: „protopresbiterulū este unulū dintre factorii principali în organismulū constituțiunei nóstre bisericesci“ iar „unū protopresbiterū ne-aptū intelectualminte va orbeca în labirintulū afacerilorū sale îngreunate și mai multū prin constituționalismulū nostru, căci sciutū este că dintre tóte sistemele de guvernare constituționalismulū este mai greū, și elū pretinde conducētori mai apti,“ — întrebū pre Dlū criticū alū regulamentulū sinodalū, după tóte acestea, să-mi rēspundā: oare nu e de trebuință protopresbiterilorū calificāțiunea juridicā, ori doarā e superfluā cu totulū? Oare Sinodulū eparchialū nu tocmai pentru rațiunile importanței oficiului protopresbiteralū a cerutū calificāțiune juridicā? Și eū așa credū că „elementulū laicū preponderantū“ în Sinodū (cum dice Dlū C.) va fi îndreptățitū a cere dela păstorii mulțimeī lorū și o altā calificāțiune pe lângā cea indispensabilā teologicā!

Dovēdā eclatantā despre aceea că studiile juridice aū fostū totdeuna necesare protopres-

biterilorū: e trecutulū. Să reprivimū, și vomū afla că mai toți ven. Părinți protopresbiteri din bētrāni, cari trāescū și astādi, suntū juriști. Iar de vomū căuta printre protopopiū mai tineri aleși dela 1873 încoaci de când regulamentulū cere sciințe juridice, nu vomū găsi între ei decât numai pre unulū juristū absolutū și acesta dintre preoții bētrāni; ceialalți suntū recrutați dintre ómeni numai cu pregātiri teologice de seminare, fără să fi opriti juriști înāintarea lorū. Dar oare fericitulū mitropolitū Șaguna, și Preasānțiile Lorū Părinți Episcopi actuali, de ce s'aū îngrijitū a-și cresce pe lângā sine și indiviđi cu sciințele dreptului? Pentrucă nu suntū de lipsā în bisericā, în constituționalismū?!

* * *

Cātrā cele câte am înșiratū, criticulū C. mai are o conclusiune: „Așā darā funcțiunile nóstre celea mai însemnate să le rezervāmū de asilū pentru juriști cari nu se sciū ferici pe cariera lorū, căci prea bine scimū (?) că nici unulū nu îmbracā de flori de cucū reverenda preoțescā.“

Nāsdravene ființe trebuie să fie juriști! Mulți o să avemū în bisericā încāt vorū lua pānea din gura teologilorū!

Sā-i cāutāmū darā. N'avemū lipsā de lampa lui Diogene că-i aflāmū îndatā. Despre cei din trecutū am vorbitū. De cei din viitoriu n'avea îndreptāfire să se témā Dlū C. pentrucă: „De futuris contingentibus nulla certitudo“ adecā nu póte sci că avē-vomū ori ba juriști în teologie. Când însă totuși s'ar întempla să avemū spre a recurge la protopresbiterate: ven. Sinodū s'a îngrijitū ce să fie cu ei. Acum mai rēmāne să cāutāmū prezentulū. Astādi avemū 4 juriști în diecesa întrēgā. Aceștiā, precum se sci, aū învățatū toți din dragoste teologia; și dintre dēnșii 3 inși aū posturi eclesiastice, dar nu cu eschiderea celorū nejuristi „primi inter pares.“

Sā admitemū însă că amū avē mulți juriști nefericiți cari aū fugitū de pre cariera lorū cāutāndu-și asilū în bisericā. Și întrebū acum: cine este oare consolātórea omului intru nefericirile vieții, începēndū dela légānū până la coștiugū? Cine mângāe sufletulū chiar și după mórte? Aū nu bisericā? Oare nu ea, ca o maică îngrijitóre îi adunā sub aripile sale, pre cei nenorociți și-i scutesce de vigeli? O! ba în nenorociri numai ea ne aude, numai alū ei glasū ne chiamā dulce: dicēndū: Cereți și vi se va da; cāutați și veți afla; bateți și vi se va deschide!“ (Mateiū c. 7. v. 7).

Oricine deci ar cuteza să denege nenorocițilorū dreptulū d'a se refugia la bisericā: ar comite celū mai gravū *protestantismū* în contra dragostei evanghelice și a spiritului blāndū și tolerantū alū bisericeī ortodoxe!

* * *

Totū cu privire la calificațiunea protopresbiterilor, Dlū C. opinēzā cā: „Nu mai puținā nedreptate s'ar face de altā parte atunci cānd s'ar admite în candidare aspiranți cu 8 clase gimnasiale fără maturitate“ etc.

Nici acēstā opiniune nu are temeiū, dacā combate calificațiunea juridicā. Pentru cā s'ar presupunemū cā la Sinodulū viitorū s'ar șterge din regulamentū calificațiunea juridicā; atunci ar rămāne s'ar ne alegemū protopopi numai dintre preoți. Între acestia însă n'avemū de cei cu facultate filosoficā. Cei din sistema veche cu 8 clase încă nu se potū considera de atari. Vrēnd nevrēndū deci trebuie s'ar alegemū dintre teologii [preoți] cari amēsurat §-lui 15. alū regulamentulū congresualū pentru parochii — aū numai 8 clase gimnasiale ori reale, fără maturitate.

Va s'ar dicā: dupā ce Sinodulū ar șterge calificațiunea juridicā, totū acolo ne-am afla unde amū fostū; cāci avemū legea pentru parochii, obligātoare în metropolia întregā. Și decumva continuāmū deducțiunea, pe temeiulū §-lui citatū mai sus, ajungemū la rezultatulū urmātorū:

Ștergēndū calificațiunea juridicā, și neavēndū teologi cu filosofie dela universitate ori cu academie teologicā, avemū dreptū a recruta protopopi dintre preoții (teologii) de clasa primā, dela cari se poftescū 8 clase gimnasiale ori reale fără maturitate; însă fiindcā la parochii de clasa primā potū avansa și teologii (preoții) cei cu 4 clase gimnasiale ori reale: cu vreme amū fi siliți s'ar alegemū de protopresbiteri indiviđi numai cu 4 clase!

Și mergēndū totū mai departe cu §-lū citatū în mână, adecā continuāndū deducțiunea totū în același modū, amū dobāndi rezultatulū rezultatorū: trebuie s'ar alegemū protopresbiteri dintre preoții (teologii) de clasa primā cari n'aū nici o clasā gimnasialā ori realā, cāci și cei fără atari clase — decumva suntū „eminaminte binemeritați pe terenulū bisericescū-culturalū — potū avansa la „parochii de clase mai înalte.“

Însā deși ar fi cineva eminaminte binemeritatū, totuși credū cā fără nici o calificațiune gimnasialā n'ar trebui alesū de protopresbiterū chiar întru interesulū bisericeii și pentru decorulū acesteii clase de dignitari eclesiastici.

Dupā tōte acestea, eū sustinū regulamentulū sinodalū așa precum este, fiindū convinsū cā ven. Consistoriū, custodele legii și mandatariū executivū alū legislațiunei diecesane va sci s'ar și facā dētorā cānd ar observa abatere dela lege.

În același timpū însă declarū cā m'așū învoi la schimbarea regulamentulū d'a elimina condițiunea sciințelorū juridice:

1) dacā dela aspiranții pentru protopresbiteratū s'ar pofti indispensabilū s'ar aibā absolutoriū despre sciințele teologice dela vr'o academie teologicā ortodoxā, ori

2) dacā pe lângā sciințele teologice (fie și în seminare) ar absolve și filosofia la universitate; ori în fine

3) dacā cei aspiranți la protopopie, — dupā ce mai întēiū vorū fi cāștigatū merite de sciință, culturā ori administrațiune, recunoscute pe deplinū din partea Consistoriulū, — se vorū supune unū examenū rigorosū de avansamentū (în năintare), precum sunt supuși și oficianții din societatea civilā, și militarā.

Unū asesorū consistorialū.

SESIUNEA ACADEMIEI 1883—84.

Raportulū Secretarului Generalū.

[Continuare și fine.]

II. În marginea mijlocelorū de cari dispune, Academia a regulatū unele misiuni de cercetări diverse. D-lū G. Tocilescu a primitū însărcinarea d'a face săpături la Iglitza și în alte părți ale Dobrogei, și raporturile d-sale asupra rezultatelorū obținute, vorū convinge din noū pre Academia: de ce pagubā naționalā este exiguitatea bugetului ei, cāci nu se potū continua și înmulți încă lucrări ca cele ce a făcutū d-lū Gr. Tocilescu.

În o recentā călătoriā la Sevevin, sub semnatulū luāndū sciință despre descoperirea unei necropole romane, cu ocașiunea nivelării malului Dunării pentru construirea cheiului, am avutū de a regreta tăcerea autorităților locali asupra acestui faptū și defacerea mormintelorū, fără unū prealabilū studiū și o competentā observațiune a lorū. Cu tōte acestea, în asistința d-lui președinte alū nostru, am avutū mulțămirea, dāndū de unū micū mormintū de copilū încă intactū, s'ar-lū defacemū cu îngrijire și s'ar constatāmū presința în elū a unei medalii romane.

Dacā amintescū acestū faptū la acestū locū, este pentru ca s'ar am ocașiunea solemnā, de a atrage atențiunea autorităților nōstre județene și comunale asupra marelui greșeli, a-și putea dice crimā chiar, ce facū, de cāte ori, dāndū de ori-ce monumentū anticū, nu vestescū îndată Academia sau Ministerulū de Instr. publicā, cari prin omeni competenți s'ar tragā tōte învēmintele istorice posibile înainte de nimicirea monumentului sau de dislocarea lui. Voiū mai adāoga însă cā lucrarea de la Severin avēnd a continua și fiindū posibile descoperiri ulterioare, guvernulū a și însărcinatū pre d-lū Sutzū, membrulū Comitetalū Archeologicū cu veghiarea săpăturilorū ce aū a se mai face.

La propunerea d-lui N. Ionescu, ca s'ar se intereseze Academia de săpăturile ce se facū în forum de la Roma, s'ar însărcinatū colegulū nostru membru corospundinte d-lū Dr. Obedenarū, ca s'ar urmărească și s'ar vađā întru cât descoperirile acele arū putea interesa istoria nōstrā. — Secțiunea istoricā va avea s'ar ia informațiuni din raportulū deja primitū de la d-lū Dr. Obedenarū.

Colegul nostru Dl. Hajdeu a fost împedecat de a realiza până acum misiunea ce a avut în Dobrogea. Domnia sa cred că o va împlini cu succes în cursul verei acesteia.

III. Observațiunile meteorologice provocate de Academia sa făcute prin membrii săi, dobândesc o valoare din ce în ce mai mare în ochii observatorilor din străinătate. — Și aci, ca în toate direcțiunile, puținătatea mijloacelor financiare ne-a ținut aproape în statu quo alu anului din urmă. Cu toate acestea, zelul nostru membru corespondent Dl. Hepites, cu ocaziunea lucrărilor sale ca inginer alu Calei ferate București-Călărași-Dobrogea, a instalat, cu instrumentele noastre, un observator temporar în Câmpia Bărăganului.

Dintre județele provocate după deslegarea D-voastră, de a se socia, cu mijloace bănesci, la stabilirea de observatorii locale, n'a răspuns până astăzi de cât județul Iașilor, punându-ne la dispozițiune o sumă de 300 lei. Ori cât de mică, această sumă probează în favoarea membrilor conducători aceluia județ și ne face se sperăm, că nu vor întârzi și alte județe a imita pe celu de le Iași și așa, Academia va pute organiza un sistem complet de culegeri de observațiuni meteorologice.

IV. În privința imprimatelor executate în decursul anului Academic, amintesc d-voastră, că s'au împărțit: Tom III secț. I și secț. II (memorii) din anale; asemenea Tom. IV secț. I cu secț. II (observațiuni meteorologice) și din Tom. V aproape toate memoriile au apărut în broșure deosebite, conform unei deciziuni a d-voastră. anterioară; și încă în decursul acestei sesiuni va fi completat și împărțit întreg și tomul acesta de memorii.

Din publicațiunea Hurmuzaki a apărut tom. IV partea I-a și 69 côle din partea II-a, utilizându-se la această publicare și o însemnată parte din copile de documente dobândite de la Arhivul Venețian, pe lângă cele adunate de răposatul întru fericire Hurmuzachi.

De la Dl. B. P. Hajdeu nu s'a primit Tom. II din publicațiunea Coresi, din cauza dificultăților ce întâmpină la pregătirea acestui alu doilea volum, menit a cuprinde un vast glosar comparativ.

Mă vedu silit a înregistra aci necompletarea, din cauza lipsei sale din țară, și a publicațiunilor ce a fost luat asupra și onor. D. Alex. Odobescu și anume: „Istoria Ierogifică a lui D. Cantemir“ (opere complete tom. IV). „Vita Dem. Cantemirii“ autobiografiă de același scriitor; „Vieta sântului Varlaam“ (din care sunt tipărite numai 4 côle), după manuscrutul lui Udris Năsturelu, care este în mâinile Dlu Obodescu și „Pravila de la Govora,“ din care avem deja imprimate 12 côle. În sesiunea anterioară d-voastră ați exprimat părerea, că acele din operele imprimate, cari sunt terminate, să se dea în mâna publicului. Dacă delegațiunea d-voastră n'a realizat acea dorință, a fost legându-se mereu cu speranța că, din o zi în alta, Dl. Odobescu ar putea veni în țară, spre a da prefetele, notele, glosariile, etc. promise la fie-care din aceste publicațiuni.

„Mai bine mai întârziete, dar publicate cum se cuvine,“ a fost concludsiunea delegațiunii D-voastră atât pentru lucrarea Dlu Obodescu cât și pentru a Dlu Hajdeu.

V. La concursurile pentru premii din diversele fonduri ale Academiei s'au prezentat opurile arătate

în anexata listă, și cari s'au trimis în timp comisiunilor respective.

VI. Dintre membri noi aleși Dl. Marienescu, conformându-se regulamentului și au trimis, este puțin timp, discursul său de intrare asupra „vieții și scrierilor lui Petru Major“ — Academia va avea deci a asculta acestu memoriu inauguralu.

VII. Colectiunile diverse ale Academiei se înmulțiră și astu-timp în modu îmbucurătoru.

Amu avutu onore a mai provoca schimbul de publicațiuni cu 36 societăți diverse, din tota lumea. Responsurile favorabile deja de la o mare parte din aceste societăți, ne face a spera unu răspuns de aceeași natură de la acele cari din cauza distanței, au întârziat. Astfel, Biblioteca noastră, deja prosperă, grație iubirei și stăruințelor d-niei voștre și chiar și a unor persoane streine Academiei, va dobândi unu nou mijloc de înavățire. Ca și în alți ani, în adevăr, darurile de cărți nu au lipsit bibliotecii noastre, iar printre donatori voiți cita și de astă-dată pre Dni Dimitrie Sturdza, George Șion, Ministeriile de externe, finanțe și agricultură, Dni de Rosny, Tache Andreianu, P. Ispirescu etc. Să nu uită a înregistra mai alesu intrarea în Biblioteca noastră a întregi colecțiuni de manuscrise de Letopisețe Române, colecțiune dobândită de la Dl. Mihail Kogălniceanu, prin Ministerul de Culte și Instr. Publică, în luna Iulie trecutulu anu.

Numerose și forte prețioase sunt Uricele, documentele, medaliile, ce au sporit colecțiunile noastre în anul din urmă, nu numai ca daruri dela unii din membri, precum dela Dni Sturdza, Crețulescu, Urechia, dar și de la persoane streine precum Dn. G. Lench, A. Popovici (de la Salonicu), Ispirescu, Dna Aglaea Ghica, etc.

Aceste numeroase și prețioase daruri sunt o probă elocinte de iubirea ce întâlnește Institutul nostru în societatea cultă Românească. Constatându această iubire, cu câtă neplăcere me vedu constrinsu a vē informa, domnilor membri, că a mai trecut încă unu anu fără să fim pututu înainta cu lucrările relative la construcțiunea localului indispensabilu pentru dezvoltarea Academiei, și fără de care devine aproape imposibilă conservarea frumóselor noastre colecțiuni și mai alesu utilizarea lor, fie de către d-voastră fie de către cercetători particulari.

Asemenea constatare nu o facu totuși alungându din inimă orice speranță în viitoru. Nu credu a manifesta unu sentimentu numai subiectiv, când afirmu că națiunea, care a încredințat, Academiei grija și iubirea culturei și a limbei sale, nu va întârzi de a acorda acestei Academii și mijlocele prin care densa își va putea îndeplini marea ei chiamare. Urmărindu cu încordare de puteri, îmbunătățirea situațiunei sale, Națiunea a pututu unu momentu să lase pe unu alu doilea planu alu preocupățiunilor sale, această Academia Română; astăzi însă, ea urmază să se simtă datore, a asigura primulu său institutu de cultură, totă dezvoltarea de care este capabilă, punându-i la dispozițiune mijlocele financiare indispensabile, dar mai cu sēmă unu localu apropiat cu trebuințele sale.

Terminându, domnilor membri, amu onore de a anexa pe lângă raportulu acesta, darea de sēmă a Casierulu d-voastră, relativă la gestiunea fondurilor. pe anul Bugetaru alu carui finit se apropiă.

Secretaru Generalu: V. A. Urechia.

D i v e r s e.

* O epistolă adresată de cinci deputați din dieta Ungariei către alegătorii români. Sub dno 10. Aprile a. c. st. n. cinci deputați din dieta Ungariei, Dr. Iosif Gall, Gerard Végso, Georgiu Constantini, George Serb și Stefan Antonescu au adresat o epistolă alegătorilor, prin care numiții deputați arată, că în proiectul de lege, referitor la regularea învățământului în școlile medie, cu ocaziunea dezbaterii în dieta țării și până acum s'a făcut mai multe schimbări esențiale cari sunt favoritoare confesiunilor și naționalității noastre, și anume:

Dieta țării a primită a se pune apriat, că în gimnasiile și școlile, în cari limba propunerii nu e cea magiară, așadară în gimnasiile și școlile românești, limba română și literatura să se propună ca studiu obligat pentru fiecare școlar, mai în colo că în gimnasiile și școlile române limba română are se rămână ca limbă de propunere și mai departe, numai cu acea strămutare că în în classa a VII și a VIII., un obiect, adecă limba și literatura magiară să se propună în limba magiară, și astfel studenții să aibă ocaziune ași însuși pre deplină limba magiară, ca limbă a statului, ceea ce este chiar în interesul tinerilor români.

De asemenea arată numiții deputați, că ministrul președinte a dechiarat în ședința dietei, ținută în 6. Aprile a. c. st. n. că în privința limbei magiare nu pretinde mai mult, decât ceea ce este neapărat de trebuință în interesul statului, ei adecă se mulțumesc cu aceea, dacă se învață limba magiară în modul arătat, pentru ca tinerii, pre când absolvă gimnasiul, se scie vorbi bine unguresce; dar respinge orice încercare de a pretinde mai mult, decât acesta, sau de a împedeca naționalitățile întru cultivarea și dezvoltarea limbei lor; iar ministrul de culte și instrucțiune publică, interelat fiind a dechiarat publice în dietă, că §-lă 18 din articolul XLIV din 1868 în înțelesul căruia în ținuturile, în cari este lătită limbă română chiar și în gimnasiile, sau școlile reali ale statului trebuie să se înființeze catedre pentru limba română.

Dreptul de denumire a profesorilor rămâne neatins în mâna confesiunilor și pentru viitorii, asemenea rămân neatăcate diplomele profesorilor caștigate până acum; iar în cea ce privește drepturile și ingerința reprezentantului guvernului, carele are se fie față la esaminele de maturitate, dieta a decis, ca pentru validitatea testimoniilor de maturitate nu se cere subscrierea comisariului, respective a reprezentantului guvernului, și totă ingerința lui — schimbându-se dreptul de veto, s'a regulat într'un mod, carele este mai convenabil cu autonomia confesională. În privința scopului, planului și mijloacelor de învățământ se susține autorităților supreme confesionale dreptul de dispozițiune în estensiunea necesară. După aceste premise numiții deputați dechiară, că prin aceste concluse și dechierațiuni se delatură cele mai grele temeri, ce s'au fost ridicat față de acest proiect de lege, și aceste concluse îndreptesc a presupune, că și în statoririle de mai departe ale dietei va învinge același spirit ecuitabil, carele s'a arătat până acum, și prin urmare naționalitatea noastră nu va fi periclitată prin această lege.

Drept aceea promițând că dênșii ca deputați dietali facă tot ce este posibil pentru apărarea intereselor vitali a-le naționalității noastre, dechiară,

că nu are nici un scop, ca alegătorii lor să se adune spre a protesta încontra ucmitului proiect de lege, deorăce după cele espuse, atari adunări nu sunt cu scop, și nu au nici cauză și deci sfătuesc pre alegătorii lor, ca se nu ăea parte la astfel de adunări și proteste mai ales pentru că nu este adevăr, că guvernul țării ar fi tras la îndoielă credința poporului român către patriă și prenalțul tron.

† Necrolog. Ioan Șimăndanu, locotenente ces. reg. în numele se, și a surorilor Sofia, măritată Turicu, Martha măritată Savonescu și Anna măritată Tomi, cât și a tuturor rudeniilor și a amicilor: cu inimă înfrântă de durere anunță durerosa morțe a multă iabilitului părinte, rudenie și amic: *Nicola Șimăndanu*, care în urma unui morb îndelungat își dede sufletul în mâinile creatorului în (4. Apriliu) 23. Martiu la 12 și 1/2 ore noptea în ală 76 an ală vieței sale. Remășițele pământesci ale repausatului s'au aședat spre odihna eternă după ritul orientălu dela locuința sa (strada „aranykéz“ Nr. 7.) Joi în 5 ale curente după medădă la 4 ore. Fie-i țarina ușoră și memoria binecuvântată!

Conchiemare.

Biuroul Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Aradului, conchiemă adunarea generală ordinară a Reuniunii, la Arad pe Joi după ss. Pasci, în 21. Apriliu st. v. a. c. dimineața la 9 ore, în sala institutului pedagogic-teologic, — la care, sunt poștiți toți membrii, respective: toți învățătorii din diecesă, cari pe basa decisului sinodală din 1881, sunt chie-mați și chiar îndatorăți a lua parte.

Agendele sunt:

1. Deschiderea.
2. Repórtele prescise în statute.
3. Alegerea comisuniilor de revisuire a repórtelor.
4. Disertațiuni și alte cestuni pedagogice-didactice.
5. Reportul comisuniilor.
6. Defigerea terminului, pentru o adunare generală stră-ordinară.
7. Propunerii și motiuni diverse.

Arad, 2/14. Apriliu 1883.

Dr. Georgiu Popa, m. p.

Ioan Tuducescu, m. p.
secret.

Demetriu Romanu, m. p.
secret.

Facemă atenți pe onorații abonenti a caror abonamente espiră cu finele lui Martiu, ca să le renoască fără întârziere, căci din contră vom fi siliți a sista espedarea jurnalului mai de parte. Totodată deschidemă abonament nou dela 1. Aprile cu prețulu ce se vede în fruntea foii. Exemplare complete avemă dela Nr. 1. pe anul curinte 1883.

Concurse.

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan ală Caransebeșului dno 18. Noemvre 1882. Nro. 728. S. se escrie concurs pentru ocuparea postulu de învățătorii la școla confesională gr. or. română din opidulu *Bogsa română*, protopresviteratul Oraviței montane.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: 1) Salariu în bani gata 450 fl. v. a. 2) Spesele pentru conferințele învățatoresci 12 fl. v. a. 3) Pentru scripturistica 12 fl. v. a. 4) Pentru lemnele de încăl-

ditu școlă 28 fl. v. a. 5) Paușală pentru curățirea școlii 40 fl. v. a. 6) O grădină intravilană și alta extravilană, ambele de unu jugeră, 2 jugere pământ arătoriu și quartir liber.

Doritorii, cari voescă a ocupa acestu postu de învățătoriu, au ași trimitte suplicele de concursu P. O. D. protopresviteru *Andrei Ghidiu* în Oravița montană. Acele suplice se fie adresate comitetului parochialu și instruate cu următoarele documente: a) că sunt români de religiunea greco-orientală; b) că au făcutu cursul școlar cu succes eminentu; c) că cunoscă bine limba română, germână și magiară; d) Atestat de calificatie ca învățătoriu; e) Atestate despre portarea morală și conduita preste tot. Se mai cere dela concurenți ca ei se cunoscă arta muzicii vocale și notele, pentru a putea instrua corul vocalu din Bogșa română în cântarea liturgiei.

Terminul de concursu este inclusive 24. Aprilu, când apoi duminecă în 1. *Maiu a. c. v. va fi alegerea.*

Bogșa română, în 30. Martiu 1883.

Comitetul parochialu.

In conțelegere cu protopresviterul tractualu.

I. Concursu pentru ocuparea definitivă a postului învățătorescu la școlă confesională gr. or. *Valeadeni*, protopresbiteratul Caransebeșului, cu terminu de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele sunt: a) Cu inceperea a. 1884 300 fl. v. a. în bani gata, pe a. c. însă numai 250 fl. b) 5 fl. pentru scripturistica, c) 8 orgii de lemne de focu, din care să încăldească și școlă, d) 2 jugere de pământ extravilan și e) cortel liberu cu grădină de legumi.

II. Se escrie concursu conform dispozițiunii ven. Consistoriu diecesanu dno 28/12 1882 Nr. 845 Sc. pentru unu adjunctu învățătorescu la școlă conf. gr. or. rom. din *Tincova*, prot. Caransebeșului, cu terminu până la aflarea unu individ cu calificatie — cu următoarele emoluminte:

a) în bani gata 300 fl. v. a. din cari 200 fl. pentru adjunctu, era una sută pentru învățătoriu Ioan Toma, deocamdată până la pensiunarea sa; b) 6 fl. ca paușală de scrisu, c) 10 fl. pentru participarea la conferință, d) 6 orgii de lemne, din cari se încăldească și școlă, e) quartir liberu cu grădină de legumi de $\frac{3}{4}$ jugeră și f) 2 jugere pământ arătoriu, cu acea observare că cele înșirate sub punct. b. c. d. e. și f. se bucură absolutu numai adjunctulu.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, au ași substerne prin subscrisul comitetului par. recurseloru instruate cu toate documentele prescise în Statutul org. și în regulamentul cogr. din 1878, avend totodată a-se înfățișoa în vre-o Duminecă sevă sərbătore în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântările bisericesci.

Valeaboulu în 27. Martie v. 1883.

Comitetul parochialu.

In conțelegere cu: **Ferdinand Musta**, preot și inspectoru școlar subst.

Se escrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a III-a din *Berzava*, protopresbiteratul Totvaradiei, cu terminu de alegere pe 1. *Maiu sf. v. a. c.*

Emolumintele sunt: una sesiune de pământ; birul preotescu, și stolele usuete, toate acestea computate în bani cu 474 fl. v. a. Preotulu alegându

va avea locuința și grădina de legumi în casa bisericei în doi ani gratuită.

Recurenții sunt poftiți a-se presenta în vre-o Duminecă ori sərbătore în s. biserică din locu, spre a-și arăta desteritatea în cantu și cele pastorale; iară până la finea lunei Aprilie au se-și subșternă recurseloru subscrisul protopresbiteru tractualu în Totvárard per Soborsin, ajustate cu documintele recerute în Regulamentul pentru parochii.

Berzava, 19. Martiu, 1883.

Comitetul parochialu.

In conțelegere cu mine: **Vasile Beleşu**, protopopu.

Concursu pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățătoresci din comuna *Fiscutu*, protopresbiteratul Lipovei, cu terminu de alege *pro 10. Aprilie a. c.*

Emolumintele sunt: a) în bani 176 fl. 32 cr. v. a. b) 60 chible de grâu, c) 4 jugere de pământ arătoriu, d) 10 stângen de lemne, e) veniturile dela înmormântări a 40 cr. unde va fi poftitu, f) cortel liberu cu grădină de legumi.

Recurenții sunt avisați a-și trimitte recurseloru, instruate conform statutului organicu, M. On. Domnu Iosif Gradinariu inspectoru cercualu de școlă în Secian p. u. Vinga, până în 9. Aprile, iară în restimpulu acesta au a-se presenta în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Fiscutu 25. Martiu 1883.

Comitetul parochialu.

In conțelegere cu mine: **Iosif Gradinariu**, m. p. inspectoru de școlă.

Din lipsa recurenților neputându-se face alegerea de învățătoriu la stațiunea vacantă din comuna *Uliuc*, pvviteratul Jebelului, se escrie concursu nou cu terminu până la finea lui *Aprilu sf. v.*

Emolumintele sunt: Salariulu învățat. 73 fl. 50 cr. pentru lumină, clisă și sare 50 fl. pentru lemne 72 fl. din care are a-se încălzi și școlă, 20 meți grâu, 20 meți cucuruz, 4 jugere de livadă, pentru conferință 10 fl. pentru scripturistica 5 fl. pentru unu jurnal 4 fl. și cortel liberu cu 1 juger de pământ jumetate intra și jumetate extravilanu.

Doritorii de a ocupa acestu postu sunt avisați a-și trimitte recurseloru instruite conform statut. org. până la indicatul terminu părintelui protopopu *Alesandru Ioanovicu* în Jebeli.

Uliuc, în 20. Martie 1883.

Comitetul parochialu.

In conțelegere cu părintele protopopu tractualu.

În 20. Fauru a. c. nepotându-se ține alegerea de capelanu temporalu classa II. din *Belintu*, prin această de nou se escrie concursulu la același postu, cu terminu de alegere pe ziua de 10/22. *Aprile a. c.*

Emolumintele sunt: 10 jugere de pământ, și a treia parte din venitele stolaru îndatinate, dela 230 de case.

Recurenții sunt avisați, recurseloru, — ajustate conform prescrișeloru Statutului organicu și adresate comitetului parochialu, până inclusive 9/21. *Aprile a. c.* ale trâmite părintelui protopopu tractualu *Georgiu Crețianescu* în Belincz p. u. Kiszeto; și a-se presenta în sânta biserică din locu, spre a-și arăta desteritatea în cântări ori cuvântări bisericesci.

Belintu 9. Martiu 1883.

Comitetul parochialu.

In conțelegere cu mine: **Georgiu Crețianescu**, m. p. prot.

Pentru deplinirea parohiei vacante din *Martihaz*, protopresbiteratul Orașii-mari, se escrie concursu, cu terminu de alegere pe **9/21. Aprile a. c.**

În parochia acesta, fiind împreunatu postulu învătătorescu cu celu preotescu, fiitorulu preotu va avea a primi și sarcina funcțiunei învățătoresci.

Emolumintele împreunate cu acestea posturi sunt următorele: I. Pentru postulu preotescu: a) $\frac{1}{2}$ sesiune de pământu, — b) dela 50 de case câte una mesură de cucurușu sfērmatu, c) stōlele îndatinate și cuartirū cu grădină de legumi. II. Pentru postulu învățătorescu: a) $\frac{1}{4}$ sesiune de pământu, b) salariulu în bani gata 60 fl. v. a. c) 12 șinice de grău. d) 2 stāngenī de lemne, e) grădina școlei, carea și altcum e împreunată cu grădina parochială.

Din salariile acestea, preotulu va avea a plăti cantorulu bisericescu, după tocmela ce vor fi avēnd între sine, cantorū să află în locū.

Recurenții, cari vor dori a ocupa acesta parochie, recursele sale instruate conform statutulu organicu și Regulamentulu pentru parochii, adresate comit. par. aŭ a le subșterne subscrisulu până la terminulu prefiptu, în Berecheiū [Barakony] p. u. Csēffa (Comitatulu Biharū).

A recurge potū toți teologii absoluți.

Berecheiū 12. Martiu 1883.

In conșelegere cu comitetulu parochialū: **Teodorū Papū**, m. p. parochū comisariū consist.

Pe basa încuvișțării Ven. Consistoriū din Oradea-mare, dto 21. Februariū v. a. c. Nr. 113. B. se publică concursu pentru alegerea de capelanū lângă veteranulu parochū din *Cristiorū*, tractulu protopopescu alū Beiușulu, Ioanū Groza, cu terminu de alegere pe **19. Aprilū v. a. c.** adeca: a treia și de Pasci.

Dotățiunea este: 201 fl. v. a. adecă jumătate din tōte venitele preotesci, care facū de totū suma de 402 fl. în birū și stōle, precum acestea s'au staveritū în sinodulu parochialū din 6/18. Martiu a. c. unde s'a statoritū totodată și raportulu între parochū și fiitorulu capelanū.

Recurenții vor avea a-și trāmite petițiunile sale ajustate cu documintele sale prescise în „Stat. org.“ și „Regulamentulu parochii“ până la 18. Aprilū v. a. c. la subscrisulu protopopū în Beiușu.

In conșelegere cu comitet. par. concerninte: **Vasiliu Papū**, m. p. prot. Beiușulu.

În urma hotărării Ven. Consistoriū Oradanū dto 21. Februariū, a. c. Nr. 1246 B. se escrie concursu pe vacanta parochie din comuna *Burzucū*, protopresbiteratulū Luncei, Cottulu Biharū, până în **3. Aprilū st. vechiū**, când va fi și alegerea.

Emolumintele sunt la olaltă computeate pe unū anū 401 fl. 60 cr. v. a. Cortelū liberū cu două încaperi, staulū pentru vite, grădină și fântānă în locū.

Doritoriū de a ocupa parochia acesta aŭ a-și trimitte recursurile sale instruate conform Regul. adresate Comitetulu parochialū, sunt a-se trimitte concernentulu protopresbiterū în Oradea-mare, Vărad Velence.

Martie în 12, — 1883.

Comitetulu parochialū.

In conșelegere cu mine: **Gavrilū Neteu**, m. p. protopopu Luncei.

Se escrie concursu pentru deplinirea vācantei parochii de clasa I din opidulu *Pāncota*, protopresbiteratulū Șiriei (Világos) cu terminu de alegere pe **19. Aprilū st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: una sesiune de pământu arătoriū comasatū birulu preotescu computatū în bani gata 150 fl. care se primescu din casada cultulu gr. or. stōlele usuete dela 140. de case, și cuartirū în casa parochială cu grădină de legumi.

Doritoriū de a ocupa acesta parochia sunt avisați recursele lorū instruate în sensulu st. org. provēdute cu testimoniū de calificățiune pentru parochia de clasa primă, a-le subștere subscrisulu Adm. protopresb. în Șiria până în 7. Aprilū st. v. a. c.

Dela recurenți se recere a se presenta în vreoduminecă saŭ serbătore în st. biserică din locū spre a-și arāta desteritatea în cāntū și cele păstorale.

Comitetulu parochialū.

In conșelegere cu mine: **Atanasiū Mera**, m. p. administratorū protopresbiteralū.

Se escrie concursu în urmarea decisulu Venerat. senatū bisericescu din Caransebeșu de dto 16. Septemv. 1882. Nr. 885. B. pentru deplinirea postulu de capelanū clasa a II-a pre lângă neputinciosulu preotu Simeon Popovici din comuna *Voivodințu*, cottulu Timișulu, pvteratulū Verșetulu cu terminu de alegere **10. Aprilū st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: 10 jugere de pământu arătoriū și $\frac{1}{3}$ din venitele ștolari dela 171 de case.

Recurenții sunt avisați, recursele lorū ajustate conform presciselorū statut. org. bis. adresate comitetulu parochialū ale trimitte pārintelū protopopū tractualū Ioane Popovici în Mercina per Varadia; și a-se presenta în vr'o Duminecă orī serbătore în biserică, spre a-și arēta desteritatea în oratorie seŭ cāntāri.

Voivodințu în 9. Martie 1883.

Comitetulu parochialū.

In conșelegere cu protopresbiterulu tractualū.

Concursu de licitațiune minuendă.

În numele comitetulu parochialū gr. or. rom. din comuna *Méhkerék*, cottulu Biharei, tractulu Orășii-mari, conform planulu și preliminarulu de spese aprobatū de Ven. Consistoriū gr. or. din Oradea-mare Nr. 397. Epitrp. 1883 se escrie concursu de licitațiune minuendă, pentru repararea bisericei și edificarea unū turnū nou la acea biserică cu prețulu esclamarēi 1950 fl. v. a.

Licitațiunea se va ținea în școla gr. or. din *Méhkerék* la **18/30. Aprilie, 1883, după amēgi la 2 ore**, la care licitațiune Dniū arhitecți aŭ a se presenta cu unū vadiū de 200 fl. c. a. După licitațiune se va face contractulu care se va inainta la Ven. Consistoriū spre ratificare.

Planulu cu operatele luī se potū vedē la oficiulu parochialū gr. or. în Mékerék.

Méhkerék, 29/17. Martie 1883.

Nicolai Rocsinū, m. p.
preotū preș. comitetulu.

Giurca Stefan, m. p.
epitropulu bisericei.